

HOTĂRÂREA din 3 martie 2020 în Cauza Convertito și alții împotriva României
EMITENT • CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI SECȚIA A PATRA
Publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 743 din 17 august 2020

(Cererea nr. 30.547/14 și alte patru cereri - a se vedea lista din anexă)

Strasbourg

Prezenta hotărâre devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Poate suferi modificări de formă. În Cauza Convertito și alții împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din: Jon Fridrik Kjølbro, președinte, Faris Vehabović, Iulia Antoanella Motoc, Stéphanie Mourou-Vikström, Georges Ravarani, Jolien Schukking, Péter Paczolay, judecători, și din Andrea Tamietti, grefier de secție, având în vedere cele cinci cereri introduse împotriva României de cinci resortisanți italieni („reclamanții”), care au sesizat Curtea la 16 aprilie 2014, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”): prima (nr. 30.547/14) de către domnul Armando Convertito („primul reclamant”), a doua (nr. 30.549/14) de către domnul Giovanni Muscia („al doilea reclamant”), a treia (nr. 30.558/14) de către domnul Franco Manfredi („al treilea reclamant”), a patra (nr. 30.570/14) de către domnul Pasquale De Stasio („al patrulea reclamant”) și a cincea (nr. 30.578/14) de către domnul Luigi Felice Francesco Di Mariano („al cincilea reclamant”), observațiile părților, luând notă de faptul că, la 3 mai 2014, cererile au fost comunicate guvernului pârât și că, informat de dreptul său de a lua parte la procedură (art. 36 § 1 din Convenție), guvernul italian nu a dorit să se prevaleze de acest drept, după ce a deliberat în camera de consiliu la 11 februarie 2020, pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

INTRODUCERE

Cererea privește anularea diplomelor de licență obținute de reclamanți pentru nereguli administrative care au vizat procedura de înscriere în anul întâi de studii. Reclamanții reproșează autorităților naționale anularea imprevizibilă a diplomelor lor, pe motive care nu le pot fi imputate, după ce își consacraseră șase ani studiilor universitare și susțin că a fost adusă atingere dreptului lor la respectarea vieții private (art. 8 din Convenție).

ÎN FAPT

1. Reclamanții s-au născut în 1975, 1983, 1974, 1973 și, respectiv, 1961. Sunt rezidenți la San Marco Evangelista, la Caltagirone, la San Cono, la Napoli și, respectiv, la Aci Bonaccorsi și au fost reprezentați de doamna A. Mascia, avocată la Verona.

2. Guvernul român („Guvernul”) a fost reprezentat de doamna S. M. Teodoroiu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe, agentul guvernamental al României la Curtea Europeană a Drepturilor Omului. I. Obținerea diplomelor de licență de către reclamanți

3. La 17 octombrie 2003, decanul Facultății de Medicină și Farmacie din cadrul Universității din Oradea a acceptat cererile de înscriere în primul an de medicină și farmacie pentru specializarea „medicină dentară” formulate de primii patru reclamanți. La 7 octombrie 2004 a acceptat, de asemenea, o cerere similară formulată de al cincilea reclamant. Deciziile de înscriere, emise în numele rectorului, cuprindeau mențiunea „în curs de soluționare” în coloana rezervată pentru a indica numărul de aprobare atribuit de Ministerul Educației. În urma obținerii acestor decizii, reclamanții și-au început studiile universitare.

4. În septembrie 2005, Ministerul Educației a eliberat ultimilor patru reclamanți scrisori de acceptare care erau valabile începând cu anul universitar 2005/2006. Reclamanții și-au continuat studiile și au plătit taxe lunare de școlarizare de circa 300 euro (EUR).

5. Prin scrisoarea din 7 iulie 2008, rectorul Universității din Oradea a reamintit serviciilor Ministerului Educației că era necesar să trimită primului reclamant, cât mai curând posibil, scrisoarea de acceptare cu privire la acesta, pentru a evita ca persoana în cauză să aibă de suferit posibile consecințe negative la sfârșitul studiilor.

6. La 11 noiembrie 2008, primii patru reclamanți au fost supuși, la solicitarea expresă a administrației universitare, la teste de stăpânire a limbii române, la care au reușit și li s-au eliberat certificate de competență lingvistică (copiile acestor certificate, depuse la dosar, atestă succesul lor la testele menționate). La 21 ianuarie 2009, al cincilea reclamant a primit, la rândul său, un certificat de competență lingvistică, după ce trecuse și el un test de stăpânire a limbii române. Cele cinci certificate, întocmite de decanul facultății de litere de la aceeași universitate, atestau o cunoaștere lingvistică echivalentă cu nivelul european B2 („utilizator independent”) din Cadrul european comun de referință pentru limbi (CECR) pus în aplicare de Consiliul Europei.

7. La începutul anului 2009, între rectorul Universității din Oradea și reprezentanții Ministerului Educației a avut loc un dialog pe tema scrisorilor de acceptare a 39 de studenți străini, inclusiv a reclamanților. Dialogul a arătat că primul reclamant încă nu primise scrisoarea de acceptare și că scrisorile de acceptare emise celorlalți patru reclamanți nu priveau anul universitar al înscrierii lor, ci anul următor. În acest context, rectorul Universității din Oradea a solicitat, în două rânduri, avizul Ministerului Educației cu privire la oportunitatea ca toți acești studenți, inclusiv reclamanții, să se prezinte la examenele de absolvire. În plus, a cerut decanului Facultății de Medicină și Farmacie să nu aprobe înscrierea primilor patru reclamanți la examenele de absolvire.

8. La 16 februarie 2009, Serviciul juridic al Ministerului Educației a transmis o notă informativă către rectorul universității, redactată astfel în pasajele relevante în prezenta cauză:[...] Universitatea are obligația de eliberare a diplomelor de licență în cazul în care cetățenii străini în cauză sunt absolvenți cu examen de licență. Prin urmare, eventualele consecințe negative ale situației prezentate sunt suportate de cei care nu și-au îndeplinit obligațiile, cu atât mai mult cu cât principiul autonomiei universitare se corelează cu principiul răspunderii personale și publice pentru calitatea întregii activități didactice și de cercetare științifică [...]

9. La 4 noiembrie 2009, primului reclamant i s-a eliberat o scrisoare de acceptare de către Ministerul Educației.

10. La date diferite, în cazul de față, la 24 septembrie 2009, 18 ianuarie 2010 și 14 septembrie 2010, Senatul Universității a decis să accepte propunerea decanului Facultății de Medicină și Farmacie care consta în a permite celor cinci reclamanți să participe la examenele de absolvire. Părțile relevante în speță din propunerea decanului, validată de Senatul Universității, prevedeau următoarele: De menționat că fiecare student a obținut certificat de competență lingvistică [...], a fost verificat individual asupra cunoștințelor de limba [...], rezultatele au fost satisfăcătoare. Universitatea din Oradea a informat Ministerul Educației, Cercetării și Inovării în repetate rânduri despre situația acestor studenți cu solicitarea de a ni se comunica modalitatea de a reglementa situația pentru a-i putea primi la examenul de finalizare a studiilor. În virtutea autonomiei universitare, Ministerul Educației, Cercetării și Inovării a recomandat să prezentăm situația în Senatul Universității și să solicităm Senatului aprobarea ca respectivii studenți să fie primiți la examenul de finalizare a studiilor. Menționăm că studenții au acceptul M.E.C.I. de a studia în România (deci implicit li s-au recunoscut studiile liceale din țara de origine), au parcurs și au promovat toți anii de studiu. Neconformitățile sunt legate doar de întârzierea cu care studenții au primit acceptul M.E.C.I. [...]. Solicităm aprobarea Senatului Universității din Oradea pentru primirea studenților susmenționați la examenul de finalizare a studiilor.

11. La sfârșitul celor șase ani de studii, primii patru reclamanți au participat la examenul pentru obținerea diplomei de licență în stomatologie, organizat pentru sesiunea din februarie 2010. Au promovat examenele și au primit diplome de licență în stomatologie în martie 2010. Al cincilea reclamant a participat la sesiunea organizată în septembrie 2010, a promovat de asemenea examenele și a primit diploma de licență în stomatologie în noiembrie 2010.

12. După obținerea diplomelor, reclamanții au inițiat demersuri în scopul recunoașterii acestor diplome de către autoritățile italiene pentru a începe să exercite profesia de specialist în stomatologie în țara lor de origine.

II. Anularea diplomelor de licență ale reclamanților

13. În 2011, în cadrul desfășurării, de către Ministerul Educației și la cererea autorităților italiene, a unei proceduri de verificare cu privire la autenticitatea diplomelor anumitor studenți străini, situația a 54 de studenți străini din diferite universități (printre care se numărau reclamanții) a făcut obiectul unui control administrativ. Un raport întocmit pe baza acestei măsuri a concluzionat că existau nereguli în ceea ce privește eliberarea cu întârziere a scrisorilor de acceptare ale mai multor studenți, inclusiv ale primilor patru reclamanți. Astfel, la 9 și 22 septembrie 2011, Ministerul Educației a solicitat rectorului Universității din Oradea să anuleze diplomele de licență ale reclamanților ca urmare a întârzierii în eliberarea scrisorilor de acceptare. La 15 septembrie 2011, Ministerul Educației Naționale a formulat o solicitare similară cu privire la al cincilea reclamant.

14. În consecință, prin două decizii din 14 septembrie 2011, cu privire la primii patru reclamanți, și prin două decizii din 23 septembrie 2011, cu privire la al cincilea reclamant, Senatul și rectorul Universității au anulat diplomele de licență eliberate persoanelor în cauză, în temeiul [art. 146 din Legea nr. 1/2011](#) (supra, pct. 19), pe baza concluziilor procedurii de verificare (supra, pct. 13).

15. Reclamanții au depus fiecare o plângere prealabilă împotriva deciziilor adoptate de Senatul și de rectorul Universității. Administrația Universității din Oradea a respins plângerile

pentru netemeinicie. Persoanele în cauză au contestat și aceste acte pe calea contenciosului administrativ, solicitând cu aceeași ocazie suspendarea punerii în executare a acestor decizii și repararea prejudiciilor materiale și morale care, în opinia lor, fuseseră provocate de anularea diplomelor. În susținerea contestației lor au arătat că îndepliniseră toate formalitățile administrative necesare, că prezentaseră toate documentele necesare înscrierii administrative, că promovaseră examenele și că plățiseră taxele de școlarizare. De asemenea, aceștia au declarat că scrisorile lor de acceptare fuseseră eliberate în sfârșit, deși tardiv, și că participarea lor la examenele de absolvire fusese aprobată de administrația Universității din Oradea.

III. Procedura judiciară

16. Prin Încheierea din 15 martie 2012, Tribunalul Bihor a dispus suspendarea executării deciziilor în litigiu până la încheierea procedurii în contencios. A hotărât că nu exista niciun indiciu de fraudă sau de nerespectare a codului de etică și de deontologie universitară de către reclamanți și că obligația de a obține o scrisoare de acceptare fusese instituită prin [Ordinul nr. 4.501/2003](#) al Ministerului Educației, intrat în vigoare după înscrierea administrativă a persoanelor în cauză. Această sentință a fost confirmată printr-o decizie a Curții de Apel Oradea din 14 noiembrie 2012.

17. La 25 aprilie 2013, Tribunalul Bihor a pronunțat hotărârea pe fond, prin care a admis parțial contestația reclamanților și a anulat deciziile administrative din 14 și 23 septembrie 2011 (supra, pct. 14). Pentru a se pronunța astfel, instanța a menționat mai întâi că prezentarea scrisorilor de acceptare era necesară pentru a verifica dacă studenții străini obținuseră în țara lor de origine diplome de studii secundare echivalente diplomei de bacalaureat din România și care să permită înscrierea într-o instituție de învățământ superior în România și a constatat că, în speță, autoritățile nu au formulat contestații cu privire la diplomele pe care reclamanții le-au obținut în Italia. În continuare, instanța a reținut că, în momentul înscrierii administrative a reclamanților, în 2003, acestora nu li s-a cerut să prezinte scrisorile de acceptare și certificatele de competență lingvistică și că, în orice caz, aceste documente nu lipseau, dar fuseseră eliberate ulterior înscrierii (supra, pct. 4, 9 și 6). Instanța a concluzionat că nu a existat nicio fraudă din partea reclamanților în obținerea diplomelor de licență, întrucât administrația universității validase, după verificarea parcursului academic al reclamanților, participarea lor la examenele de absolvire, ceea ce era confirmat de mărturia rectorului universității. În ceea ce privește celelalte nereguli invocate de Ministerul Educației în apărarea sa (absența semnăturii rectorului universității de pe deciziile de înscriere și îndoieli cu privire la stăpânirea limbii române de către reclamanți) a constatat că acestea nu au servit ca bază pentru deciziile de anulare a diplomelor celor în cauză. Toate părțile au formulat recurs împotriva acestei hotărâri.

18. Prin Decizia din 16 octombrie 2013, Curtea de Apel Oradea a respins recursul reclamanților, a admis recursul universității și a respins pe fond acțiunea persoanelor în cauză. A statuat că aceștia nu au respectat reglementările referitoare la înscrierea studenților în universități (ordinele nr. 3.266/1998 și 4.501/2003 - supra, pct. 20 și 21), pe motiv că scrisorile de acceptare (cu excepția celei eliberate celui de-al cincilea reclamant) permiteau numai înscrierea în anul universitar 2005/2006. Potrivit curții de apel, abia la 16 ianuarie 2004, atunci când [Ordinul nr. 4.501/2003](#) era în vigoare, reclamanții își formulară cererile de înscriere. Pentru această jurisdicție, nedepunerea certificatelor de competență lingvistică la momentul înscrierii și absența semnăturii rectorului universității de pe deciziile de înscriere și

absența semnăturii rectorului universității de pe deciziile de înscriere confirmau caracterul fraudulos al obținerii diplomelor de licență de către persoanele în cauză. În cele din urmă, curtea de apel a exprimat îndoieli cu privire la competențele lingvistice ale reclamantilor, având în vedere nota obținută de aceștia (10/20) la testele de limbă. CADRUL JURIDIC INTERN RELEVANT

19. Art. 146 din Legea educației naționale nr. 1/2011 este redactat după cum urmează: Rectorul poate anula, cu aprobarea senatului universitar, un certificat sau o diplomă de studii atunci când se dovedește că sa obținut prin mijloace frauduloase sau prin încălcarea prevederilor Codului de etică și deontologie universitară.

20. Ordinul MEN nr. 3.266/1998, intrat în vigoare la 16 februarie 1998, cu privire la descentralizarea admiterii de elevi, studenți și doctoranzi din alte țări în unitățile de învățământ (în regim „cu taxă”) - art. 4 din ordinul menționat se citește după cum urmează în părțile relevante în speță: [...] Directorul/Rectorul solicită oficiului specializat al Ministerului Educației Naționale aprobarea de recunoaștere și echivalare a documentelor școlare prezentate de candidat. Oficiul specializat are obligația să răspundă în scris la solicitare în termen de 30 de zile de la primirea ei. După primirea aprobării scrise, directorul/rectorul unității respective poate emite dispoziția de înmatriculare [...]

21. Ordinul Ministerului Educației nr. 4.501/2003, intrat în vigoare la 30 octombrie 2003, validează normele metodologice de reglementare a înscrierii studenților străini în instituțiile universitare în România. Art. 2 și art. 3 din aceste norme se citesc după cum urmează în părțile relevante în speță: Articolul 2(1) Cetățenii străini [...] trebuie să prezinte la Ministerul Educației și Cercetării - Direcția generală pentru integrare europeană și relații internaționale un dosar de studii, în vederea obținerii scrisorii de acceptare la studii, conform prevederilor art. 45 alin. (2) lit. a) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 194/2002 privind regimul juridic al străinilor în România. (2) Înscrierea cetățenilor străini la studii [...] se face [...] pe baza dosarelor de studii depuse de fiecare candidat. (3) Dosarele de studii [...] trebuie să cuprindă, în mod obligatoriu, următoarele documente: a) diploma de bacalaureat [...]; b) certificatul de absolvire a anului pregătitor, certificatul de competență lingvistică [...]; (4) Dispoziția definitivă de înmatriculare a cetățenilor străini se poate emite de către conducerea universității numai după primirea aprobării scrise din partea Ministerului Educației și Cercetării [...]. Articolul 3 [...] (2) Calitatea de student încetează în caz de neplată a taxelor de școlarizare, de nerespectare a obligațiilor și disciplinei universitare și în cazul încălcării legilor țării.

ÎN DREPT

I. Conexarea cererilor

22. Având în vedere similitudinea obiectului cererilor, Curtea consideră oportun să le examineze conexat, într-o hotărâre unică. II. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 8 din Convenție

23. Reclamantii susțin că anularea, imprevizibilă din punctul lor de vedere, a diplomelor de licență, după șase ani de studii superioare absolvite, a adus atingere exercitării dreptului lor la respectarea vieții private, întrucât, în opinia lor, neregulile de ordin administrativ care le-au fost reproșate sunt imputabile administrației universitare și Ministerului Educației. Aceștia

invocă art. 8 din Convenție, redactat după cum urmează:(1) Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private [...](2) Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei ori protejarea drepturilor și libertăților altora.

24. Guvernul contestă acest argument.

A. Cu privire la admisibilitate1. Cu privire la excepția de incompatibilitate ratione materiae) Excepția Guvernului și replica reclamantilor

25. Guvernul consideră că art. 8 din Convenție nu este aplicabil în speță, deoarece, din punctul său de vedere, reclamantii nu au dovedit că, pe parcursul studiilor, au stabilit legături cu lumea exterioară, altele decât relațiile administrative specifice proprii oricărui parcurs universitar, sau o interacțiune veritabilă și reală cu alte persoane. La aceasta se adaugă, conform Guvernului, dorința reclamantilor de a-și exercita viitoarele profesii pe teritoriul italian, ceea ce confirmă că aceștia nu au avut relații personale și profesionale suficient de dezvoltate în sensul art. 8 din Convenție. În sfârșit, diplomele în cauză necesitau o recunoaștere din partea autorităților italiene, prin urmare nu dădeau dreptul la exercitarea profesiei fără îndeplinirea unor formalități prealabile (Guvernul citează, a contrario, hotărârile Bigaeva împotriva Greciei, nr. 27.613/05, 28 mai 2009, și Sahin Kus împotriva Turciei, nr. 33.160/04, 7 iunie 2016).

26. Reclamantii contestă argumentele Guvernului și afirmă că deținerea diplomelor de licență menționate mai sus reprezenta condiția sine qua non de acces la profesia de specialist în stomatologie. În opinia lor, anularea diplomelor de licență reprezintă, în contextul Convenției, o atingere adusă dreptului la respectarea vieții private și are ca efect excluderea oricărei posibilități ca aceștia să desfășoare o activitate profesională în domeniul pentru care au studiat o perioadă de șase ani [persoanele în cauză citează hotărârile Niemietz împotriva Germaniei, 16 decembrie 1992, pct. 29, seria A nr. 251-B și Mólka împotriva Poloniei (dec.), nr. 56.550/00, CEDO 2006-IV]. Referindu-se la dreptul la libera circulație a persoanelor în Uniunea Europeană, reclamantii consideră că argumentul Guvernului privind viitorul loc de exercitare a activității lor profesionale nu este relevant în prezenta cauză.b) Motivarea Curții

27. Curtea face trimitere la principiile consacrate în jurisprudența sa privind sfera de aplicare a noțiunii „viață privată” în general [Bărbulescu împotriva României (MC), nr. 61.496/08, pct. 70-71, CEDO 2017 (extrase)].

28. Curtea reamintește că a examinat deja efectul asupra „vieții private” al refuzului de a autoriza un resortisant străin, și anume, o reclamantă de cetățenie rusă, să susțină examenul de intrare în barou în Grecia, decizie care a avut repercusiuni atât asupra vieții private, cât și asupra vieții profesionale a persoanei în cauză (Bigaeva, citată anterior, pct. 24-25). De asemenea, s-a pronunțat că anularea echivalării unei diplome universitare obținute de către un reclamant în străinătate, urmată de demiterea acestuia, care deținea un post didactic, pusese sub semnul întrebării nivelul de calificare a reclamantului și întrerupsese brusc cariera aleasă de acesta, cu repercusiuni evidente asupra exercitării dreptului său la respectarea vieții private (Sahin Kus, citată anterior, pct. 36).

29. În prezenta speță, Curtea observă că este evident că reclamantii intenționau să obțină o diplomă de licență în stomatologie, pentru a putea exercita o profesie în acest domeniu. În acest scop, persoanele în cauză au absolvit șase ani de studii și au obținut diplome de licență în stomatologie, indispensabile pentru a avea acces la o profesie în domeniul menționat anterior (supra, pct. 11). În acest context, anularea diplomelor a avut consecințe nu numai asupra modului în care își creaseră identitatea socială prin dezvoltarea relațiilor cu alții (supra, pct. 27), ci și asupra vieții lor profesionale în măsura în care nivelul lor de calificare fusese pus sub semnul întrebării și intenția lor de a urma cariera pe care o aveau în vedere a fost brusc păgubită (a se vedea, *mutatis mutandis*, Sahin Kus, citată anterior, pct. 35-37). În aceste împrejurări, Curtea consideră că măsura în litigiu a antrenat consecințe asupra exercitării de către reclamantii a dreptului lor la respectarea „vieții private” în sensul art. 8 din Convenție [a se vedea, *mutatis mutandis*, Denisov împotriva Ucrainei (MC), nr. 76.639/11, pct. 115, 25 septembrie 2018]. În lumina celor de mai sus, trebuie să se respingă excepțiile ridicate de Guvern.² Cu privire la excepția de neepuizare a căilor de atac interne a) Excepția Guvernului și replica reclamantilor

30. Guvernul consideră că reclamantii ar fi trebuit să conteste în fața instanțelor interne concluziile raportului de control întocmit în 2011 de Ministerul Educației (supra, pct. 13), document aflat, în opinia sa, la baza deciziilor de anulare a diplomelor de licență ale acestora.

31. Reclamantii au replicat că au epuizat căile de atac interne prin exercitarea unui recurs împotriva deciziilor de anulare a diplomelor lor de licență (supra, pct. 15), decizii care, în opinia lor, constituiau acte administrative de natură a aduce atingere drepturilor lor.^b Motivarea Curții

32. Curtea face trimitere la principiile consacrate în jurisprudența sa privind epuizarea căilor de atac interne [Vučković și alții împotriva Serbiei (MC), nr. 17.153/11 și alte 29 de cereri, pct. 69-77, CEDO 2014].

33. În speță, constată că deciziile administrative adoptate de Universitatea din Oradea la 14 și 23 septembrie 2011 au avut un impact direct asupra drepturilor reclamantilor, dat fiind că aceștia și-au văzut anulate diplomele de licență (supra, pct. 14). Persoanele în cauză au ales să conteste aceste decizii pe calea recursului în materia contenciosului administrativ, o cale de atac a cărei efectivitate nu a fost contestată de Guvern (supra, pct. 30). Simplul fapt că deciziile Universității din Oradea s-au bazat pe constatările raportului de control întocmit de Ministerul Educației nu justifică cerința ca reclamantii să exercite o a doua cale de atac având ca obiectiv același rezultat. Prin urmare, este necesar să se respingă excepția formulată de Guvern.³ Alte motive de inadmisibilitate

34. Constatând, de asemenea, că aceste capete de cerere nu sunt în mod vădit nefondate în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție și că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate, Curtea le declară admisibile.

B. Pe fond 1. Susținerile părților

35. Reclamantii consideră că anularea diplomelor de licență ale acestora reprezintă o ingerință în exercitarea dreptului lor la respectarea vieții private. Au explicat că se aflaseră în imposibilitatea de a practica profesia aleasă, care, în opinia lor, corespundea calificărilor obținute grație unor eforturi importante depuse atât pe plan personal, cât și în studiile lor. Această situație ar fi avut repercusiuni asupra relațiilor lor profesionale, precum și asupra

veniturilor lor și ale familiilor lor. Potrivit acestora, legislația care se afla la baza deciziilor în litigiu nu respecta garanțiile impuse de art. 8 § 2 din Convenție, iar „neregulile“ administrative care motivaseră anularea diplomelor de licență ale acestora nu puteau servi pentru repunerea în discuție a succesului parcursului lor universitar. Referitor la scopul urmărit de măsura de verificare efectuată ca urmare a cererii formulate în acest sens de către autoritățile italiene, reclamantii susțin că nu era vorba decât de a proteja numerus clausus pentru profesia de dentist în Italia și că acest obiectiv nu era în conformitate cu cerințele impuse de art. 8 § 2 din Convenție. Astfel, potrivit reclamanților, deciziile în litigiu nu răspundeau unei nevoi sociale imperioase și nu erau proporționale.

36. Guvernul susține că, în contextul aderării României la Uniunea Europeană, măsura contestată de reclamanți era necesară pentru a asigura protejarea sănătății populației și un învățământ superior de calitate. A indicat că autoritățile naționale au primit într-adevăr o cerere din partea autorităților italiene pentru a verifica autenticitatea mai multor diplome de licență obținute în România de studenți italieni. Guvernul susține că mai multe motive au justificat anularea diplomelor de licență ale reclamanților: întârzierea în eliberarea scrisorilor de acceptare și a certificatelor de competență lingvistică (a se vedea, a contrario, Sahin Kus, citată anterior, pct. 51), precum și inexistența semnăturii rectorului Universității din Oradea pe cererile de înscriere ale persoanelor interesate. Guvernul manifestă rezerve cu privire la capacitatea reclamanților de a studia medicina în limba română și face trimitere la îndoielile exprimate în acest sens de judecătoria curții de apel cu privire la rezultatele, pe care le consideră slabe, obținute de persoanele în cauză la testele lingvistice organizate în 2008 și în 2009 (supra, pct. 18, infine). În sfârșit, afirmă că reclamanții nu și-au reglementat șederea pe teritoriul României decât în perioada 2007-2008.2. Motivarea Curții a) Cu privire la existența unei ingerințe în exercitarea dreptului protejat de art. 8 din Convenție

37. Ținând seama de considerentele anterioare (supra, pct. 27-29), Curtea observă că, în împrejurările cauzei, anularea diplomelor de licență ale reclamanților constituie o ingerință în exercitarea de către reclamanți a dreptului la respectarea vieții lor private, în sensul art. 8 din Convenție. De altfel, Guvernul nu contestă acest lucru (supra, pct. 36). b) Cu privire la justificarea ingerinței

38. Pentru a stabili dacă ingerința astfel constatată a implicat încălcarea art. 8 din Convenție, Curtea trebuie să examineze dacă aceasta era justificată din perspectiva art. 8 § 2, adică dacă era „prevăzută de lege“ și „necesară într-o societate democratică“ pentru a atinge unul sau altul din scopurile legitime enumerate de această dispoziție [X împotriva Letoniei (MC), nr. 27.853/09, pct. 54, CEDO 2013]. i. Cu privire la temeiul legal al ingerinței

39. În prezenta cauză, Curtea observă, de la bun început, că, pentru a justifica măsura în litigiu, Curtea de Apel Oradea a reținut trei motive, și anume: întârzierea în eliberarea scrisorilor de acceptare, întârzierea în obținerea certificatelor de competență lingvistică și inexistența semnăturii rectorului Universității din Oradea pe deciziile de înscriere ale reclamanților (supra, pct. 18). Cu toate acestea, Curtea subliniază că un singur motiv a servit ca temei pentru deciziile de anulare a diplomelor celor în cauză, și anume întârzierea scrisorilor de acceptare (supra, pct. 13-14).

40. Curtea remarcă faptul că măsura în litigiu era prevăzută de art. 146 din Legea educației naționale nr. 1/2011 (supra, pct. 14 și 19) și se întemeia pe nerespectarea, de către reclamanți, a două ordine ale Ministerului Educației care impuneau anumite condiții pentru înscrierea

studentilor străini în primul an de studii superioare în România (supra, pct. 20 și 21). Întrebarea dacă măsura în litigiu avea o bază legală nu face astfel obiectul unei controverse.

41. Rămâne de clarificat dacă normele juridice în cauză îndeplineau și cerințele de accesibilitate și de previzibilitate. În această privință, Curtea face trimitere la principiile consacrate în jurisprudența sa în materie de accesibilitate și de previzibilitate a bazei legale interne reamintite în Cauza C.G. și alții împotriva Bulgariei (nr. 1.365/07, pct. 39, 24 aprilie 2008), precum și, din perspectiva art. 5 din Convenție și art. 2 din Protocolul nr. 4, în Cauza De Tommaso împotriva Italiei [(MC), nr. 43.395/09, pct. 106-109, CEDO 2017 (extrase)].

42. În primul rând, în ceea ce privește cerința accesibilității, Curtea observă că baza legală în litigiu îndeplinea această condiție (supra, pct. 19-21).

43. În al doilea rând, în ceea ce privește previzibilitatea acestei legislații, Curtea constată mai întâi că scrisorile de acceptare aveau ca obiectiv certificarea de către Ministerul Educației a recunoașterii și a echivalării diplomelor de studii prezentate de candidații străini cu ocazia înscrierii acestora într-o instituție de învățământ superior în România și că era sarcina rectorului universității să le solicite de la Ministerul Educației (supra, pct. 20).

44. Curtea reține, în continuare, că reclamanții îndeplineau condițiile impuse de legislația națională în materie de recunoaștere a studiilor (supra, pct. 4 și 9) și că nicio probă aflată la dosar nu permite să li se impute întârzierea observată în depunerea documentelor în cauză. La fel, presupunând că lipsa certificatelor de competență lingvistică ar putea fi considerată un motiv care justifică anularea diplomelor reclamanților, întârzierea în obținerea acestor documente nu poate fi atribuită reclamanților (supra, pct. 6).

45. Ținând seama de aceste constatări, Curtea consideră că pot apărea îndoieli privind previzibilitatea, din perspectiva reclamanților, a anulării diplomelor lor de licență. Cu toate acestea, având în vedere concluzia la care ajunge cu privire la necesitatea ingerinței în litigiu (supra, pct. 48-53-), Curtea hotărăște că în speță nu se impune soluționarea acestei chestiuni (a se vedea, mutatis mutandis, Dink împotriva Turciei, nr. 2.668/07, 6.102/08, 30.079/08, 7.072/09 și 7.124/09, pct. 116, 14 septembrie 2010).

ii. Cu privire la scopurile legitime al ingerinței

46. Curtea observă că Guvernul justifică anularea diplomelor de licență ale reclamanților prin necesitatea de a asigura protejarea sănătății populației și un învățământ superior de calitate (supra, pct. 36).

47. Curtea constată că aceste scopuri ar putea intra în sfera noțiunilor de „apărare a ordinii” și de „protecție a drepturilor altora”, și anume acelea ale persoanelor care apelează la îngrijirile pe care reclamanții ar fi putut să le acorde.

iii. Cu privire la necesitatea ingerinței

48. Rămâne să se stabilească dacă ingerința în litigiu era „necesară, într-o societate democratică” în sensul art. 8 § 2 din Convenție și dacă motivele invocate de autoritățile naționale pentru a o justifica sunt relevante și suficiente (Bigaeva, citată anterior, pct. 32).

49. În acest scop, Curtea subliniază că deciziile de înscriere ale reclamanților au fost emise și semnate de un reprezentat al instituției, și anume decanul Facultății de Medicină și Farmacie, înainte de obținerea scrisorilor de acceptare și a certificatelor de competență lingvistică

(supra, pct. 3). În virtutea acestor decizii, reclamanții au fost autorizați să urmeze un ciclu complet de șase ani de studii universitare de stomatologie.

50. Pe de altă parte, Curtea observă că autoritățile au permis reclamanților nu numai să se înscrie la universitate și să urmeze cursurile, dar și să participe la examenele de finalizare a studiilor, ceea ce este esențial în opinia sa (a se vedea, *mutatis mutandis*, Bigaeva, citată anterior, pct. 32). Reclamanții susțin că nu ar fi avut niciun motiv aparent să urmeze șase ani de studii de stomatologie și să participe la examenele de finalizare a studiilor dacă universitatea le-ar fi refuzat ab initio înscrierea administrativă (a se vedea, *mutatis mutandis*, Bigaeva, citată anterior, pct. 33). În acest sens, observă că Senatul Universității, la propunerea decanului Facultății de Medicină și Farmacie și în temeiul principiului autonomiei universitare, a confirmat legalitatea situației administrative a reclamanților și a validat participarea lor la examenele de absolvire prin decizii luate în 2009 și 2010 (supra, pct. 10).

51. În acest scop, trebuie să se acorde o importanță deosebită contextului în care a avut loc adoptarea acestor decizii, care era caracterizat de existența unei anumite divergențe între administrația universității și Ministerul Educației cu privire la eliberarea tardivă a scrisorilor de acceptare ale reclamanților (supra, pct. 5, 7 și 8). Din perspectiva Curții, de această situație de incertitudine și de lipsă de concordanță nu pot fi acuzați, în niciun caz, reclamanții (a se vedea, *mutatis mutandis*, Bigaeva, citată anterior, pct. 34 și Sahin Kus, citată anterior, pct. 51).

52. În cele din urmă, Curtea subliniază că, prin anularea diplomelor de licență ale reclamanților în circumstanțele descrise mai sus, autoritățile au afectat brusc situația profesională a acestora, cu toate că nicio deficiență privind nivelul lor de calificare nu permitea să se considere că nu erau la înălțimea sarcinilor lor (a se vedea, *mutatis mutandis*, Bigaeva, citată anterior, pct. 35-36).

53. Având în vedere considerațiile de mai sus, Curtea apreciază că măsurile contestate nu răspundeau unei nevoi sociale imperioase și că, în orice caz, nu erau proporționale în raport cu scopurile legitime urmărite. De facto, nu erau necesare într-o societate democratică.

54. Prin urmare, a fost încălcat art. 8 din Convenție

III. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție

55. În conformitate cu art. 41 din Convenție: În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.

A. Prejudiciu

56. Reclamanții solicită 14 000 euro (EUR) fiecare pentru prejudiciul moral pe care susțin că l-au suferit.

57. Guvernul contestă cererea reclamanților. Acesta consideră că, în speță, o eventuală hotărâre de constatare a încălcării ar putea reprezenta o reparație suficientă a prejudiciului moral pretins. În subsidiar, acesta solicită Curții să acorde o sumă cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral corespunzător jurisprudenței sale în materie.

58. Curtea consideră că fiecărui reclamant trebuie să i se acorde suma de 10 000 EUR cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral. Aceasta nu exonerează autoritățile naționale de obligația de a lua măsurile adecvate, sub supravegherea Comitetului de Miniștri, pentru a repara încălcarea constatată. B. Cheltuieli de judecată

59. Reclamanții solicită rambursarea cheltuielilor de judecată efectuate în fața instanțelor interne, în cuantum de 2 300 EUR pentru fiecare dintre primii trei reclamanți și de 2 500 EUR pentru fiecare dintre ultimii doi reclamanți, și, în sprijinul acestei cereri, prezintă copii ale facturilor avocaților. Fiecare reclamant solicită totodată 5 040 EUR cu titlu de cheltuieli de judecată efectuate în fața Curții și, în acest scop, depun copia unei note de onorarii.

60. Guvernul susține că documentele justificative depuse de reclamanți în legătură cu cheltuielile angajate în fața instanțelor interne, care ar fi, în orice caz, exagerate, nu prezintă nici ștampila, nici semnătura avocaților persoanelor în cauză și invită, în consecință, Curtea să respingă aceste pretenții, deoarece, potrivit acestuia, reclamanții nu au furnizat dovada plății efective a respectivelor cheltuieli. În ceea ce privește cheltuielile pretinse pentru procedura în fața Curții, Guvernul cere Curții să analizeze caracterul rezonabil al sumelor solicitate și să acorde o sumă în acord cu jurisprudența sa în materie.

61. Conform jurisprudenței Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor de judecată decât în măsura în care se stabilește caracterul real, necesar și rezonabil al cuantumului acestora [a se vedea, printre altele, Iatridis împotriva Greciei (reparație echitabilă) (MC), nr. 31.107/96, pct. 54, CEDO 2000-XI]. În speță, având în vedere documentele pe care le are la dispoziție și jurisprudența sa, Curtea estimează rezonabil să acorde fiecărui reclamant, pentru toate cheltuielile, suma de 3 000 EUR. C. Dobânzi moratorii

62. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

În unanimitate,

CURTEA:

1. decide să conexeze cererile;
2. declară cererile admisibile;
3. hotărăște că a fost încălcat art. 8 din Convenție;
4. hotărăște:

a) că statul pârât trebuie să plătească fiecărui reclamant, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, următoarele sume:

- (i) 10 000 EUR (zece mii de euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral;
- (ii) 3 000 EUR (trei mii euro), plus orice sumă ce poate fi datorată pentru acest cuantum de reclamanți cu titlu de impozit, pentru cheltuielile de judecată;

b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

5. respinge cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la 3 martie 2020 în temeiul art. 77 §§ 2 și 3 din regulament.

PREȘEDINTE
JON FRIDRIK KJØLBRO
Grefier,
Andrea Tamietti